

DE HERWAARDERING VAN DE ARBEIDER

het combineren van hoofd, hart en handen

Wat mij getroffen heeft en nog altijd treft is de maatschappelijke topdown kijk op een stiel, een technische vaardigheid, een kunde of functie van een geschoolde of minder geschoolde arbeider op de werkvloer. En dit vogelperspectief van sommige managers of bedienden op de arbeiders wordt eerder in stand gehouden door de 'zich van elkaar onderscheidende omgangsculturen' dan door de aard van het werk zelf.

Deze omgangsculturen tussen arbeiders onderling en van arbeiders naar bedienden en hogere kaders toe en omgekeerd, hielden mij ten onrechte weg van technisch boeiend vakmanschap waarin ik mij wilde scholen. Het is een subtiel denigrerende zienswijze op handenarbeid die in het onderwijs begint, door media ongewild wordt gevoed en uiteindelijk op de werkvloer de arbeider en zijn noodzakelijke maatschappelijke bijdrage onderwaardeert. Daarom wil ik een volledige herwaardering van de arbeider.

Maarten Vergucht

Men is gelijkwaardig, en slechts anders. Men voert ook slechts een andere functie uit als onmisbare schakel in het hele productieproces. Een evenwaardige schakel van de ketting. Een evenwaardig gewaardeerde functie. Anders, dat wel. Maar evenwaardig. Het radertje in het uurwerk is gelijkwaardig aan de wijzer. De functie is slechts anders. Beiden even noodzakelijk om het geheel geolied te doen functioneren.

Anti-intellectualisme onder arbeiders

Zelfs al was ik geboeid door elektriciteitsleer en mechanica – als arbeider - en wilde ik bijleren over de natuurkunde en chemie van voorwerpen en de praktische toepassingen ervan. De anti-establismenthouding van mijn collega-arbeiders deed mij de interesse voor deze vaardigheid of het volgen van een groepsopleiding bij de VDAB erin verliezen. Zij waardeerden de intellectuele visie op hun arbeid niet met de ernst van de natuurkundige. Die objectieve verfijnde kijk had immers teveel de geur van de establismentcultuur, die hen en hun handelen minacht.

Waardoor dit ongewenst was. Dit verhinderde mij om met plezier deel uit te maken van dit arbeidersteam.

Alhoewel ik door de aard van het werk zelf bij uitstek geboeid was heerste zowel in de opleiding als op de werkvloer een aantal opvattingen, die niet bijdroegen aan de zelfwaardering van de stielman. Een houding waarover ik u in het volgende hoofdstuk meer zal zeggen.

Hierdoor wilde ik mij aan het schrijven zetten om deze destructieve anti-establishment arbeiderscultuur te veroordelen en de arbeider terug te herwaarderen. Vooral in tijden waarin de technisch geschoolde arbeid nodig is en de werkloze daaraan kan bijdragen, dan vraagt de arbeider iets van zijn samenleving. Een herwaardering als vakman/vrouw, als man (of vrouw) met gouden handen en emotionele betrokkenheid bij het werk van zijn handen. Iemand die hart, hoofd en handen combineert.

Om als even belangrijke schakel in het productieproces gerespecteerd te worden. Niet in een hiërarchische structuur, maar coöperatieve omgangsvorm. Gezagspositie ten gevolge van een rationele verhouding en geen verhouding die opgelegd wordt door culturele omgangsvormen, uitgelokt door een irrationele perceptie op elkaars kwaliteiten.

Wederzijds ontzag omwille van de functie in plaats van ondergeschikt en bovengeschiedt gezag dat zich veruitwendigt in een onder- of overwaardering van elkaars werk. Zowel financieel als moreel.

De CEO overwaardeert het eigen werk en onderwaardeert het werk van de arbeider. Een CEO wiens verloning een enorm verschil uitmaakt met deze van de loonarbeider.

Wat mij getroffen heeft

Wat mij getroffen heeft en nog altijd treft is de topdown kijk op een stiel, een technische vaardigheid, een kunde of functie van een geschoolde of minder geschoolde arbeider in een groot aantal bedrijven en in het onderwijs. En dit vogelperspectief van de manager of bediende op de arbeider wordt volgens mij eerder in stand gehouden door de 'zich van elkaar onderscheidende omgangculturen' dan door de aard van de werk zelf.

Toen ik als (gekleurde) arbeider werkte, voelde ik deze vaak onuitgesproken 'topdown'-benadering door bedienden en 'hoger' personeel. Het hiërarchisch gestructureerd organogram van het bedrijf maakte mij ook pijnlijk bewust van mijn relatieve ondergeschikte

positie t.o.v. mijn collega's in de hogere echelons, die slechts een andere, maar evenwaardige deelaspect in het bedrijf afwerkten om een uiteindelijk in geldwaarde omruilbaar product aan de consument te kunnen bezorgen. Het daaruit noodzakelijk voortkomende kikkerperspectief dat ik deelde met collega- arbeiders, ging bij sommige van deze collega's gepaard met het 'naar boven hypocriet pleasen en naar ondergeschikten of nieuwe collega's toe 'schoppen''. Stereotypen over het management, racismen, en andere denkfouten waren bij sommige arbeiders de waan van de dag om zich af te zetten tegen het establishment. De oorzaak hiervan is een ontstaan van een anti-establishment houding, zowel naar de vertegenwoordigers van dat establishment (alle hogere echelons) als gedragingen bij collega-arbeiders die geassocieerd worden met dit establishment.

Tegenover collega's op hetzelfde niveau werden immers alle met "de gepercipieerde vertegenwoordigers van het establishment" geassocieerde gedragingen openlijk of subtiel afgestraft. Tegenover collega's van een hoger niveau wordt gepleased en tegenover collega's van een gelijk niveau uit men de frustraties erover. Men verhoudt zich tegenover lagere echelons zoals men de verhouding van het establishment ten opzichte van zichzelf percipieert.

Die anti-establisment houding kwam vooral tot uiting in een bewust streven naar een gebrek aan denkhygiëne en verfijnde omgangsvormen bij mijn collega-arbeiders, zoals vooroordelen en karikaturen over de geminachte groepen. Om zich te onderscheiden. Dit 'zich onderscheiden' roept eveneens een 'zich onderscheiden' op van de andere 'klasse' waardoor een zelfversterking van de gepercipieerde milieus ontstaat.

Deze omgangscultuur deed mij in latere periodes wegblijven uit werkmilieus waartoe ik best wel wilde behoren ***slechts omwille van de aard van het werk zelf***, maar deze uitgesproken en minder uitgesproken anti-intellectualistische houding en omgangsvormen waren doorslaggevend in de afwijzing van een stiel. Het gebrek *aan gelijke waardering* in elke omgangsvorm, tot het loonbriefje toe, was de oorzaak van deze uitgesproken anti-establishment-cultuur.

De wetmatigheid lijkt mij dus:

“Er is een culturele erfenis die ervoor zorgt dat een establismentcultuur zich in de omgangswijze wil

onderscheiden van de arbeiders en dit 'zich willen onderscheiden' voedt daardoor een anti-establimentcultuur bij arbeiders, die dit op hun beurt vertalen in anti-intellectualisme en het zich ontzeggen van de daarbij horende verfijndere redeneertrands. Het zich onderscheiden bestaat eruit dat elk van beide subculturen bepaalde omgangsvormen kent, die worden aangemoedigd als communicatievormen onder elkaar, waarbij de aanwezigheid van (anti-) intellectuele omgangsvormen, die eigen zijn aan de omgangscultuur waar men zich van wil onderscheiden, worden afgestraft binnen de cultuur, omdat het geassocieerd wordt met de omgangscultuur van de onderscheidende cultuur.

Beiden versterken elkaars anti-houding naar de ander toe binnen de eigen cultuur en weren dus elke gedragsvorm die geassocieerd kan worden met de andere cultuur af.

Dit (anti-) intellectualisme breidt zich uit naar hobbies en vrije tijd en milieus waardoor beiden zich zelden in elkaars milieus bewegen.

Anti-intellectualisme en grovere omgangsvormen van arbeiders positioneert zich tegenover aan intellectualisme geassocieerde verfijnde omgangsvormen.